

HISTORIE O VÁLCE ČESKÉ

1618—1620

*Výbor z historického spisovatelů
Ondřeje z Habersfeldu
a Pavla Skály ze Žhoře*

STÁTNÍ NAKLADATELSTVÍ
KRÁSNÉ LITERATURY A UMĚNÍ
PRAHA 1964

PŘÍBĚHOVÉ ROKU 1618

Sk VII, 605

I nemožnoce defensorové, od tých stavův podobojí nad konsistori a akademii pražskou obecným sněmem nařízení, jak na té císařské odpovědi nijakž přestat, tak ovšem doslyš-
chati děleji v své uši těch rozmanitých a nebezpečných domluv a pohrůzek, které se jim od obce netoliko oustně, ale i v mnohých spisích jim podávanych časův rozdílných dály, že by ti z stavův podobojí Království českého, kteří se k nim o zpomožení takovým outiskům utkali a posavad toliko trpělivostí od nich krmeni byli, již dále nad přípo-
vědmí jich netoliko pochybovali, ale jestli by povinnosti své lépe konati nechtěli, dokonce sobě zoufati mohli, z čehož že by tíž defensorové před bohem i před světem odpovídati a těžké pokuty od boha proto na sebe očekávatí musili, a kdo by jim i za to slíbiti mohl, kdyby obec o to se na ně zboutila, aby snad všechněm, aneb přinejmenším některým přednějším z nich, místo podoběkování z práce dokonce krků nesráželi. Těmi příčinami byli přinuceni, vedlé moci sobě sněmem propůjčené a předešlých příkladův, za bytu v zemi J. M. C. stálých, nejvyšší úředníky a soudce zemské, též rady královské soudu dvorského a komorního a k tomu z každého kraje po šesti osobách podobojí k uvážení, kterak by takovým nátskům přítrž učiněn býti a z svrchu připomenutého na ně defensory svědomí jejich vysoce svrhlého domlouvání sítí mohlo, mezi sebe do koleje císaře Karla IV. v Starém Městě pražském ke dni pondělnímu po neděli 1. postní Invocavit povolati nížepsaným obesaňám sem i tam po krajích rozeslaným v smyslu tom:

Že netaji stavův podobojí, kterak jsou toho znamenité důležitě a nevyhnutelné příčiny, pro kteréž jsou přinuceni z povinnosti své, jim od stavův podobojí svěřené, jakož předně nejvyšší úředníky a soudce zemské a rady soudu dvorského a komorního, též jiné české rady a tolikéž z kaž-

děho kraje šest osob z obce ze všech tří stavův podobojí do měst pražských povolati a tu jim některé veliké a těžké stížnosti, kteréž se na ně vznášejí a se toho slavného majestátu, od svatě paměti císaře Rudolfa, jakožto krále českého všem třem stavům na svobodné provozování náboženství jich křesťanského podobojí daného, jako i toho z stranou podjednou učiněného a od císaře potvrzeného porovnání vysoce dotýkají, k uvážení přednésti. Poněvadž jest se obávati, nebudě-li těm věcem časně, slušně a náležitě spomoženo, že by původem některých nepokojných lidí z toho mnoho zlého a škodlivého na nemalé protřžení a zlehnění téhož majestátu a porovnání pojiť mohlo, od čehož pán bůh milostivě zachovati rač.

A nemožnoce oni sami v tom skrovném počtu, jsouce někteří z proštědka jich od pána boha skrze smrt z toho světa povolání a jiní nedostatkem zdraví navštíveni, těm věcem tak těžkým a velikým spomoci, nechtíce také, pokudž na nich jest, aby nimi tu co scházeti a potom nějaké obmeškání jim přičítáno neb na ně náříkáno býti mělo, majíce na paměti svou povinnost, kterouž sou jim všichni tři stavové podobojí svěřili, a proti tomu jim se také v tom, když by koli v takové příčině od nich povolání byli, že se volně najíti dají chtějí, zakázali. Ano také to vše jakož od králův českých, pánův jejich nejmilostivějších, tak i sněmy obecnými stvrzeno a k tomu povoleno jest: z těch příčin že naschválně do všech krajův poselství vypravují a jmenované osoby, k takovým jednáním a uvážováním obecným z obce všech tří stavův podobojí zvolené, povolávají, od osob svých jich za to přátelsky a služebně žádajíce, že, dá-li pán bůh, v pondělí po neděli Invocavit, to jest 5. dne měsíce března, nejpřevé přísti na noc do měst pražských přijedti a hned nazejtří v úterý ráno k hodině osmé na půl orloji do koleje veliké císaře Karla IV. mezi ně se najíti dají, příčině toho jich povolání šířeji vyzrozuměti a spolu s jinými nejvyššími úředníky a soudci zemskými, J. M. C. radami a též osobami z obce k tomuž od nich povolanými to, což potřebného bude, pro zachování tak drahého klénotu uvážovati a vyříditi nápomocni býti nepominou. Neb jestliže by se kdo z nich najíti nedal a z toho by budoucně něco škodlivého pošlo, tedy že defensorové čini se jim, jako i všem jiným omluvené, že oni tím vinni býti nechtějí a nebu-

607
dou, odpovědi od jednoho každého z nich očekávajíce.
75 Co se tklo osob stavu třetího obesání k témuž sjezdu, ty toliko byly povolány z jednoho každého krajského města dvě, jedna z konšelův a druhá z starších obecných.

80 Když tedy na to obesání k určitému dni sjely se osoby obesané ze všech tří stavů podobojí do měst pražských v dosti hojném počtu, tu hned nazejtří, v úterý po neděli Invocavit, 6. dne března, scházeli se všickni v jmenovanou hodinu na místo, jedni druhým všecko dobré při prvním shledání vinšující.

85 Mezi tím pak Henrych Mates hrabě z Turnu s jinými defensory toho času pospolu shromážděnými považovali v světnici obzvláštní toho, co by se mělo týmž stavům obeslaným přednésti a oznámiti, ostatní pak, že čas ještě byl sychravý, očekávali na ně u velké světnici zimní koleje velké od hodiny osmé až přes desátou na půl orloji. Jimžto 90 aby se ta chvíle nezdála být dlouhá, pročež Joachym Ondřej hrabě Šlik vypravoval stavům shromážděným dosti obšírně a výmluvně rozmanité historie a příběhy staré, kteří se dáli v říši i v Království českém za panování císařův římských, Karla IV., Václava a Zikmunda, že se oni všech- 95 ni divili a mlce ho poslouchali.

Po desáté pak hodině přišli do obce defensorové, a usadivše se všickni na místa svá, skrze hrabě z Turnu z takové povolenosti obeslaným poděkovali a příčiny povolání jich v spis uvedeně, skrze téhož hrabě čtené, vyhlásili v slovích a 100 v smyslu tomto:

105 Že sou se přítomní páni ujcové, švagrové, bratři a přátelé jich zvláště milí a páni jim laskavě přízniví, na žádost a připsání jejich do Prahy sjeli a v toto místo najíti dali, to oni věděčně přejímajíce, že jim z toho služebně | a přátelsky 110 děkují. Jaka by pak toho příčina byla, to že jim nyní oznámiti pomínouti nemohou, jmenovitě předně, jakož nepochybně jim všechněm dobře jest vědomé, kterak při sněmu pomínulém jenerálním, léta 1615 na hradě pražském držaném, všickni tři stavové království tohoto, tělo 115 a krev pána našeho Ježíše Krista podobojí přijímající, majíce sobě od nich defensorův to v známost uvedeno, co se od některých nepokojných lidí proti majestátu, od slavné a svaté paměti císaře Rudolfa jakožto krále českého všem 120 těm stavům na svobodné provozování náboženství jich

115 křesťanského danému, jako i proti porovnání mezi stranami podjednou a podobojí přítom učiněnému, sněmem obecným i také od nynějšího krále a pána našeho nejmilostivějšího znamenitě potvrzenému, před sebe běže, takže, ačkoli v 120 v témž majestátu a porovnání toho textovně a patrně doloženo jest, že všickni sjednocení stavové podobojí, jakž stav panský, rytířský, tak i Pražané, Horníci a jiná města s lidmi poddanými jich, a sumou všickni, kteříž se koliv 125 k konfesi české přiznávají, žádného nevymínňují, náboženství své křesťanské podlé též konfesi a svého mezi sebou učiněného porovnání volně a svobodně všudy a na všelí- 130 kém místě provozovati a vykonávati mohou, a při víře a náboženství svém, též i při kněžstvu a řádu církevním, kterýž mezi nimi jest aneb od nich nařízen bude, že pokojně 135 zanechání býtí mají.

140 Item že již po dnešní den žádný, jak z vyšších svobodných stavův, tak ani města, městečka i také sedlský lid od vrchností svých ani žádného jiného, duchovního ani světského člověka, nemají a nemá od svého náboženství odtskovan a 145 k náboženství strany druhé moci ani nižádným vymyšleným způsobem přinucován býtí.

150 Item v kterých místech nebo městech buď královských, králové Její Milosti neb na panství J. M. C. ti, kdož podobojí jsou, svých vlastních kostelův neb pohřbův ani společných s stranou podjednou by neměli, ti že vedle znění vyš 155 dočteného majestátu sobě kostely a chrámy k službě boží vystavěti, jako i místa k pohřbům svým vzdělávati moci budou s tím v témž majestátu doložením, že J. M. C. 160 přikazovati ráčí nejvyšším úředníkům a soudcům zemským a radám svým, též všem stavům a obyvatelům Království českého, aby je, pány, rytířstvo, Pražany, Horníky i všecka 165 města a tak všecky tři stavy téhož království se všemi lidmi poddanými jich a sumou všecku stranu podobojí, k též konfesi české se přiznávající, při témž majestátu ve všech 170 jeho artykulích, zněních a sentencích zůstavili a chránili, žádných jim v tom překážek nečinili ani komu jinému činiti nedopustili pod uvarováním hněvu a nemilosti císařské. A kdož by se čeho toho buď z duchovních, neb 175 světských lidí k přerušení téhož majestátu dopustil, že J. M. C. ráčí mti a povinen býtí s dědici a budoucními králi českými a stavy Království českého k takovému každému 180

jakožto rušiteli obecného dobrého pokoje hleděti a stavy při tom chrániti a obhajovati, tak a tím vším způsobem, jakž artykul v zřízení zemském o obhajování země, řádu a práva vyměňuje.

Item že proti témuž jich stavův podobojí stalému opatření žádná poručení a nic takového, což by jim v čem nejmenším překážku neb změnění toho učiniti mohlo, od J. M. C., dědicův J. M. a budoucích králův českých, ani od žádného jiného vycházeti, ani přijímáno býti nemá, a byt pak i vyšlo neb od kohožkoliv přijato bylo, tehdy že nemá to moci nižádné míti, ani v té věci co buď právně, neb bez práva více souzeno a vyřknuto býti, jakž týž majestát i také dotčené porovnání to vše v sobě obsahuje a zavírá.

Avšak že proti takovému patrnému textu jakž arcibiskup pražský, tak i opat broumovský | před sebe berou a jaký výklad tomu majestátu a porovnání dávají, pravíce, že Hrobští a Broumovští k stavění kostelův práva neměli; k tomu jaké útkisy a překážky v provozování náboženství tu i jinde se činí, to vše že sou všickni tři stavové podobojí při též sněmě na J. M. C. krále a pána svého skrze pokornou suplikaci vynesli, a nedávajice témuž výkladu místa, poníženě prosili, aby J. M. C. to při těch osobách, kteréž sou se koli čeho toho dočínili, zastaviti a stavy při též majestátu a porovnání milostivě chrániti ráčil. Na kteroužto poníženou žádost že sou defensorové milostivě psané resoluci od císaře očekávali i nejednou dle povinnosti své o to sollicitovali, ale ta že jim až posavad dána není...

I nevědouce oni, jak těm věcem tak těžkým spomoci, a majice pozor na instrukci, jim ode všech tří stavův podobojí danou, kteráž to s sebou přináší, kdyby co takového též-kého nastalo, aby nejvyšší úředníky a soudce zemské, rady královské s jistými osobami z obce ze všech krajův k uvážení toho povolali, ta že jest příčina první společného jich shledání, při čemž že jich defensorové služebně žádají, že tuž věc v své uvážení vezmou a na ty prostředky a cesty pomyslí, kterak by slušným a náležitým způsobem těm věcem spomoženo býti mohlo.

Druhá příčina že jest ta, aby se jakož osobám obeslaným, tak i jiným všem vůbec z toho domnění a naříkaní, kteréž se jim nevině, jakž je zprávy docházejí, i po krajích přičítá, že by své povinnosti dosti nečinili, vyvedli. Nebo když do

těch všech věcí, kteréž až posavad od nich řízeny a na všecky tři stavy a zase od stavův na císaře ve vši poníženosti vznášeny byly, nahlédnou, že z toho se najde, | že sou vedlé instrukci sobě dané a sněmem obecným potvrzené všecko to, co jim možného bylo, nelitující v tom mnohých pojezdů, prací, outat a obmeškání svých, rádi činili. Což že sou všickni tři stavové podobojí při výš dotčeném jenerálním sněmě, léta 1615 na hradě pražském držaném, také sami poznali a psaním svým, jim defensorům z téhož plného sněmu v sobotu po památce narození panny Marie učiněným, takovou jejich práci, i zvláště v příčině Broumovských a Hrobských i v jiných případlých věcech z poručení týchž stavův vedenou, schválili.

Příčennž však že pánův obeslaných lítostivě tejna nečiní, kterak mimo všecku nádejí jejich někteří z prostředku defensorův, kteříž touž povinnost defensorskou tak dobře jako i jiní ode všech tří stavův podobojí k sobě přijali a vedlé nich týmž stavům zavázání jsou, že se v tom ve všem vedlé též instrukci zachováti chtějí, i také za některý čas v těch věcech pracovati pomáhali, již více teď od některého času mezi ostatní defensory, jsouce nejednou za to žádání, najíti se nedávají a dáti nechťejí. Pročež že pánův obeslaných za to služebně prosí, že se jich na příčinu toho doplatí, a co by s tou věcí činěno býti mělo, to uvážiti nepominou. Nebo jak by jim možné bylo v tom pozůstávajícím skrovném počtu, kdyžto i někteří prostředkem smrti z toho světa sešli, dále v té povinnosti zůstávati a jí dosti činiti, zvláště když kromě sněmu obecného jiní volení býti nemohou, to že jim, pánům obeslaným, též k uvážení podávají.

Po přečtení toho spisu i schválení práce defensorův podali defensors na přítomné osoby z stavův, co by jim rady udělili, kterak by té věci jedné i druhé spomoženo býti mohlo...

Ale obec, pozůstavši toho při předešlém svém oznámení, mnoho hodin zporovala se o to s defensory. A mezitím, vyšší dva stavové požádali také i od stavu městského zdání dobrého. Kterážto ohlásili se jim na to, že tu Pražanův jako hlavy své nemají, a proč by se podlé nich v též shromáždění také nepostavili, příčiny žádné nevědí, pročž že bez nich ostatní úmyslu svého pronéstí nemohou.

Ale naposledy, nahádvše se o to všickni vespolek do

610 vřele, přistoupili k zdání defensorův. Nebo Joachym Ondřej
Šlik, přišedv blížeji k vyslaným z měst, řekl k nim, pojme-
240 novav je milými pány přáteli a bratřími, aby neukazovali
na tu svou hlavu, totiž Pražany, poněvadž hlava naše
i všech věřících jest Kristus pán a tu se dotýče zastávání
pravdy jeho, pročez neukazující na Pražany, aby | promesli
se v své sentenci svobodně. A poté sám, posadiv se na své
245 místo a s jinými osobami z stavu panského, rytířského
i s městy vzav o to srovnání dokonale, dal defensorům
odpověď dokonale: že osoby přítomné ze všech tří stavův
podobojí přivoluji k tomu, aby spis publikovaný k sobě
přijaly, jej sobě každý přepsati daly, a co by možného bylo
250 mu za odpověď dáti, na to dozejtí pomysly a v osm hodin
na půl orloji zase defensory v tom náležitě zpravly...

611 Defensorové, shotovivše dle zakázání svého koncept jme-
nované suplikací k místodržícím, přednesli ji obci ve čtvr-
tek po neděli Invocavit, 8. dne března, s tou přítom
255 testací podruhé učiněnou, aby ta anticipací přímhu jejich
za budoucí příklad nikda více nebyvala a oni byli povinni
před obcí při uvažování věcí takových zdání své pronášeti.
Zvolili také tu vespolek jisté osoby k dodání téhož spisu
místodržícím na kancelář, totiž hrabě Joachyma Ondřeje
260 Šlika, kterýžto ozval se k tomu volení osoby své a vymlou-
val se dlouho tím, že jej vždycky obec na špic vystřelí, jini
pak lidé přesedliví to, co on kdy koná neb mluví pro dobré
obecné, jemu za pouhou toliko všetečnost vykládají. Potom
pak přijav předece tu komisi k sobě, žádal, aby to, což bude
265 míti mluvíti při dodávání té suplikací místodržícím, v spis
jemu uvedeno bylo.

K němu pak přidání Rudolf z Štubenberku, Václav
Berka z Dubé, hrabě Jan Albín Šlik, jeden Elsmic a jeden
Štampach, Jan Rožnovský z Hradce, Jan Thernet ze Žhoře
270 z Žatce a Jan Hradištský, jinak Bránek, z Litoměřic.

Přitom bylo snešeno i to, jestliže by žádost ta defensorův
z obcí podobojí málo aneb zprosta nic při místodržících
platila, aby za přímhu Moravanův, Slezákův i obojích
Lužičanův skrze psaní požádali, ano i k vlastní osobě císař-
275 ské o to se utekli...

Při rozpuštění osob obeslaných napomenuli defensorové
všech přátelsky, aby k jmenovanému pondělku po neděli
Rogationum v plném počtu zase do koleje veliké najít

280 dali, tak aby, přišla-li by mezi tím od císaře na jejich poní-
ženou žádost jaká odpověď, jí vrozuměti a dále o tom mezi
sebou promluvíti a toho povážiti mohli, v té nádeji, že
císař, král, pán jich nejmladší ráci sobě ubohého lidu
naříkaní, k bohu upění a slzavé prosby i ponižené žádosti
jich stavův k srdci svému milostivému připustiti, na revers
svůj královský, při dosednutí na Království české stavům na
285 to daný, že ráci chtějí je při jich právcích, svobodách,
zřízení, majestátích, snešeníh sněmovních a porovná-
ních (s tím doložením zejména) v náboženství zůstaviti, se
rozpomenouti, nad slovy svými královskými i slavné pa-
měti císaře Rudolfa, pana bratra svého, ruku držeti, jich
290 žádnému na zlehčení důstojenství svého měniti nedopouš-
tět, nýbrž tomu všemu z mocnosti své císařské a královské
podlé přisahy, při korunování stavům a vši obci Království
českého vyko | nané, skutečně pomoci a sobě i stavům před
dalším naříkaním a odtud pojití mohoucím nebezpečem-
295 stvím pokoj učiniti.

617 Ale s čím sou se mezi tím časem defensorové potkali?
Místodržící zajisté, dověděvše se toho skrze náhončí své,
kterak defensori vedou k tomu, aby stavové příkladem
především utekli se v té věci šetrně k kurfiřtům svatě říše,
300 aby oni za ně k císaři se přimluvíli a jim z těch náústkův
obtěžných platné spomohli, ač toho při stavích obdržeti
nemohli, uvedli to vskok císaři v známost, s tím při tom
dostatečným ho napomenutím, bude-li chůti defensory a
stavu zdržeti sobě v poslušnosti a odstraniti je od budoucího
305 sjezdu, tedy že jest vysoce zapotřebí, aby jim přísné psaní
o to učinil, jakož mu kopii pro snadší té věci fedruňk
odslají.

Císař, uposlechnv návěští nepřítel stavův podobojí, odeslal
týmž místodržícím ve středu po neděli postní Oculi, 21. dne
310 března, dotčené psaní z Vídně v smyslu tomto:

Co jest se při jminulém sjezdu v koleji slavné paměti
císaře Karla IV. zběhlo, tomu že jest císař netoliko z psaní
místodržících a z spisu v něm položeného, ale také i z jiných
rozdlných míst a zpráv vrozuměl a nachází to, že by týž
315 sjezd proti vlastní osobě jeho císařské a královské rozepsán
byl, kdež se přičína v dotčeném spisu rozepsání jeho kladě
kostel vnově vystavený v městěčku Hrobu, arcibiskupu
pražskému navrácený, a trestání neposlušných poddaných

klášterských z města Broumova, což obě že se na spravedli-
vé poručení jeho stalo. Tolikéž že dáleji, než majestát a to
mezi stranami pojednou a podobojí učiněné porovnání
propůjčije, od nich saženo jest, kdež se cizích poddaných
v věcech neshlýchých proti resoluci královské ujmají a zjev-
né neposlušnosti a pozdvižení jich proti císaři zastávají a
jim v tom posilu dávati chtějí.

Při kterémžto sjezdu že vůbec na rozum dáváno, ano i do
obeslání poněkud doloženo bylo, jako by jim dotčený ma-
jestát a porovnání zrušeny býti měly. A též že mezi lid
obecný vtrusováno jest, jako by nějaký lid vojenský do
Království českého vtrhnouti měl, kudž by císař při lidu
obecném, těch věcí nepovědomém, v nepřítomnosti své
v škodlivé domněnky a věrným poddaným svým v nenávisť
uveden býti a z toho všelijaká těžká nedorozumění, rozbroje
a nepřiležitosti v dotčeném Království českém s znamenitou
všech obyvateľův škodou povstati mohly. Čehož že jest se
císař do některých osob, kteréž toho původové jsou, nikoli
nenadál.

Poněvadž pak oni dobrovitosti jeho zle užívati a vždýcky
dáleji, než jim náleží, a týž majestát a porovnání, na něž se
potahují, to s sebou přinášejí, sahati chtějí, a jemu jakožto
králi a pánu země časné, dříveji nežli by týž oheň víceji
roznicen byl, to předcházeti sluší, protož že nepominu na to
se dáleji se vši bedlivostí vyptati a k nim se spravedlivě podlé
zasloužení jednoho každého zachovati. Místodržcím pak
že milostivě poručí, aby osoby ty, kteréž jiné obeslaly,
před sebe povolali a jim jménem a na místě jeho císařským
dostatečně poručili, aby ony mezitím, až by císař zase,
bůhdá brzy, šťastně do Království českého se navrátil,
anebo do dalšího nařízení jeho žádných takových sjezdů
nerozpisovaly, lidí poddaných broumovských i jiných
cizích se neujímaly a příčiny k roztržkostem a k rozbrojům
nedávaly, jiné pak obyvatele tolikéž v tom, aby se na taková
obslání, poněvadž toho žádné slušné od něho sobě dané
příčiny nemají, nesjízďali, napomenuli.

Že sou pak někteří z prostředku místodržících, též Pra-
žané i také jiné osoby z obyvateľův poslušných a věrných
poddaných jeho k takovému sjezdu, majíce na pozoru krále
a pána svého, na obslání a žádost jich najíti se nedali, to že
císař od nich milostivě přijímati a v nastalých příležitostech

jim to všim dobrým | zpomínati chtějí ráci. Na čemž že
místodržící jistou a milostivou vůli jeho císařskou naplní...
Na kteroužto záповěď defensorové, potkavše se s ní mimo
všecku nádej, nic odpornějšího nikda nepocítili, dosýchá-
jíce v své uši, že se jim zapovídají věci ty, kteréž sou jim
i stavům podobojí majestátem od císaře Rudolfa nadaným
a od nynějšího císaře řádně potvrzeným, ano i sněmem obe-
c-ným osvobozené, a sjezdové jich zjevně a slušně že postan-
nými a právy přísně zahájenými schůzkami se natíkají, a
tou měrou že sou patrní velebnosti císařské a královské
rušitelé a potupující; a tak že nic jiného jim nepozůstává
a z toho orlele místodržících nenásleduje, jediné to, aby dle
práv a zřízení zemských jakožto taková jich přestupníci při
nejdřívejší příležitosti dobře ztrestáni byli...

Přesto však všecko místodržící, nemajíce dosti na zá-
povědi defensorům učiněné, snažili se všelijak o to, ne-
budou-li moci stavy odstrašiti docela od toho sjezdu po
neděli Křížové, aby je aspoň přinejmenším rozdvojili.
K čemuž vymyslili sobě opět cestu takovou: radili císaři,
ano i formuli k tomu sepanou poslali do Vídně, aby Pra-
žanům všech tří měst poděkoval za tu poslušnou věrnost,
kterouž sou dokázali k němu při pomínulém sjezdu defen-
sorův a osob z stavův k němu obeslaných, když sou se
mezi ně na vzkázání jich dostatečně najíti nedali a s nimi
v žádnou společnost vjíti nechťeli.

I oblíbil sobě císař opět tu praktiku jich a učinil takové
poděkování všechněm třem městům pražským s velikým
zakázáním se jim vši milostí a přízní císařskou i královskou
v nastalých příležitostech.

Cíl pak celého toho obmyslu byl ten jediný, aby města
pražská, strhnuouce se v příčině náboženský ochrany stavův
podobojí a zlehčice sobě povinnost defensorův, jednou a
touž prací odřekla se také dokonale vši svobody, jim podlé
dvoru vyšších stavův z strany svobodného náboženství
křesťanského dle konfesi české provozování majestátem
císařským i sněmovním sněžením propůjčené, i všeho svého
práva kolatorského a tou měrou uvedla sebe sama dobro-
volně v předešlé jho a otroctví arcibiskupa pražského...

Když pak svrchu psaným způsobem obmyslným místo-
držící Království českého s živými náhonci svými ztropili
nemalé rozdvojení mezi Pražany a stavy vyššími v příčině

nastávajícího sjezdu po neděli Křížové, nadávše se, že tito
bez oněcho a jiných měst v tom ustrašených nebudou
smíti nic dále bráti před sebe, přesto však všechno defen-
sorové, neuleknuvše se naprosto nic té jich obmyslné prak-
tiky, dříve nežli stavové vyšší sjeli se do měst pražských,
položili sobě společné shledání v dotčené koleji veliké 18.
dne měsíce máje a dali při něm spůsobiti veřejnou protes-
tací, na všechny stavy podobojí i na ně defensory se vztahu-
jící, že ten sjezd nastávající ne za příčinou puntování se
nějakého proti císaři, králi a pánu jich všechných nej-
vyššímu tak, jakž protivníci jich stavy k císaři, ano i mezi
lid obecný nevinně donášeti smějí, položen jest a držán býti
má, ale toliko pro zastavení náušku těch, kteříž se v nábo-
ženství stavům podobojí od strany odporné dějí.

A když byl zhotoven, dále nařídili přítom i to, aby též
ohlášení a osvědčení v neděli nejprve příst, 20. dne máje,
dotčený sjezd předešlo a ve všech kostelích pražských, od
kněžstva páně podobojí přijímajících, jak českým, tak i ně-
meckým jazykem po kázání slova božího zjevně přede vším
lidem čteno a vyhlášeno bylo...

Když tedy jmenované ohlášení vykonalo se na den určitý
po službách božích způsobem náležitým, lidé, dosylhající
ho mimo svou všechnu nádej, s plácem a s horlivou myslí je
přijímali, a jsouce k svatým modlitbám napomenuti od
zprávcův a služebníkův církevních, za to pánu bohu, aby
on sám tomu svatému stavům podobojí předsvezeti a jedná-
ní o náboženství žehnat i k šťastnému cíli to vše přivesti
ráčil, se modlili.

Nato hned nazejtří v pondělí, 21. dne máje, po neděli
Rogationum, jinak Křížové, okolo osmé hodiny na půl
ortoji scházelo se do koleje velké znamenité množství
pánův i rytířstva podobojí. Z měst pak královských posta-
vili se tehdaž vyslaní toliko ti: Horníci, Kouřimští, Chrudim-
ští, Berounští, Boleslavští a Slánský, nebo ostatní aneb byli
udesátí od podkomořího a hofrychtýře, aby se nestavěli,
aneb užívající v tom opatrnosti těla, poshovávali s příjezdem
svým, až by nejdříve vyzouměli, k čemu se týž sjezd míti
a co těm, ješto z prvopočátku k sjezdu se postaví neb ne-
postaví, jak od stavův, tak i od místodržících říkáno bude.
Kterážto vyslané hrabě Joachym Ondřej Slik povolav
obzvláštně v soukromí před světnicí letní koleje veliké, ozná-

mil jim, že jest k nim od vyšších stavův vyslán s oznámením
tím:
Jakož jsou místodržící nedávně chvíle vyslali osoby dvě
mezi dotčené stavy, žádající jich skrze ně, aby buď sami
defensorové, aneb všickni shromáždění stavové podobojí na
kancelář českou k přeslyšení psaní od J. M. C. jim učině-
ného najíti se dali, pročez že jmenovaní stavové vyšší, aby
tak se zachovali, na tom sou se vespolek snesli, a tou pří-
činou že i vyslaných z měst tu na ten čas přítomných na-
pomínají v tom přátelsky, aby se i oni, ačkoli dosti v škro-
ném počtu se spatřují, s nimi v tom srovnali s tou při tom
výskou záměnou, že i oni stavu městského podle možností
svých, co se konfesi české a náboženství podobojí tkne, rádi
zastati chtějí.

Za takové ohlášení města přítomná hraběti poděkovala
a za další jich po pánu bohu ochranu vyšších stavův pro-
sili...

Po vyřízení pak věcí těch je-li i šli všickni z koleje na zá-
mek, a opověděvše se skrze napřed vyslané osoby místodi-
žících na kancelář, měli vystoupení před nimi. Kdežto
nemohvše se všickni směstknati, mnozí stáli přede dveřmi
a dali oznámiti místodržícím skrze Vilema z Lobkovic, že
sou se stavové podobojí na vzkázání jich v to místo posta-
vili a jeden bez druhého jíti nechtěli. A poněvadž to defen-
sorům bylo dáno od nich na vůli, aby buďto sami, anebo
všickni se postavili, že sou se tak zachovali.

Nejvyšší purgkrabě, poděkovav stavům, povolnost tu
jich jim schválil a psaní od císaře místodržícím z Vídně ve
středu po neděli Cantate učiněné čísti nahlas poručil...

Po přečtení ho žádali stavové za propůjčení originálu a
poradivše se při vystoupení na palác, co by měli dále činiti,
odeslali též psaní skrze šest osob zase do kanceláře a žádali
ho z vejpisu, kteréhož, poněvadž již nahotové byl, ihned
dostali a zase, co nejdříve možné bude, z společného sněšení
místodržícím odpověd na ně dát se uvolili. Před rozjímáním
stavův z zámku sněšeno hned tu na paláce, aby na ráno
v osm hodin německých všickni se do koleje sešli a povážili
odpovědi, která měla by se dáti císaři na dotčené psaní...
Když pak stavové v úterý po neděli Křížové, 22. dne
máje, sjeli se a sešli se do koleje okolo osmé hodiny německé,
uchýlili se nejdříve do auditorium velikého, a tu byvše

napomenutí skrze Martina Fruveina, poněvadž všeliké
485 věci dobré začínati se mají od vyzvání nejsvětějšího jména
pána boha našeho dobrotivého, tehdy aby i dnešního dne,
prve nežli se co jednati začne, všickni zespolek pánu bohu
srdcem skroušeným se pomodlili a za pomoc jeho božskou
490 požádali, jeden každý na kolena své pokleknouce. Což
ihned všickni vykonali a po něm hlasitě mluvícím modlitbu
za církve a vrchnost světa i za stálost při poznání a zastáva-
ní pravdy boží s závěrkem tím, aby pán bůh všemohoucí
tomu předsevzetí jich zehnal a je k šťastnému cíli přivesti
dát ráčil, s modlitbou Kristem pánem nařízenou zříkali.

495 Po dokonání modliteb defensorové, odsedvše na malou
chvilu do své obzvláštní světnice a obec též do své, po uvá-
žení věci některých přišli zase mezi obec, kdežto Martin
Fruvein a M. Valentin Kochan učinili se omluvna, že
631 věřejšího dne pro velice přísnou záповěď purgkmistrův
nemohli v to místo do obce přijíti, | však na vzkázanou
500 příповěď stavů o zastání jich že to nyní učinili. Zatím
účinněna relací o Václavovi Magrlovi, též jednom z defenso-
rův, že proto nechce do shromáždění stavů přijíti, po-
něvadž sou ho na onen čas v létu páně 1617 v jeho těžkosti,
505 do kteréž přišel pro vydání práce historické a vytisknutí ji
v impresi Henyka z Valdštejna na Doubravici, defensorové
zastati nechťeli...

Jakož při předešlém sjezdu, kterýž držán byl v pondělí a
následující dny po neděli Invocavit léta přítomného 1618,
510 promlouváno o obdarování a osvobození náboženství na-
šeho podobojí, i totéž šťastky uvažováno, ano i o jiném
sjezdu po neděli Rogationum, vše léta přítomného, | zavří-
no bylo, to že jest se nyní u velikém počtu stavů vykonalo,
z čehož pán bůh buď pochválen. Přerušeni pak svobody té
515 v náboženství a tak majestátu, na ni od svaté a slavné
paměti císaře Rudolfa stavům podobojí daného, že učinili
začátek dobrý arcibiskup pražský a broumovský opat na
Broumovských a Hrobských, kdyžto je k náboženství svému
mocně nutili, s nimi se vězeli a naposledy kostely jich jeden
520 zbořiti, s zemí srovnati a druhý zapečetiti dali.

Za kteréžto sou se defensores k císaři skrze psaní po-
nůžené náležitě přimlouvali, a aby jim v náboženství
překážka se neděla, poněvadž i oni sumou všickni podobojí
k majestátu přináležejí, pokorně žádali. (Kteréžto psaní

bylo tehdáž stavům znovu připomenuto a čteno vůbec.) 525
Avšak že stavové s defensory na ně žádné až posavad
odpovědi nedostali, nýbrž místo odpovědi milostivé po-
hružky a poručení, aby takového sjezdu do jiného času
poodložili a proti císaři se nepuntovali. Proti kterémuž
poručení neb záповědi těžké že pěkná omluva od defenso-
530 rův i na místě všech tří stavů podobojí císaři i místodržícím
jeho a nejvyšším úředníkům a soudcům zemským skrze
psaní jest učiněna, že totiž žádného puntování ani podda-
ných cizích se ujímání defensorové se nedočinili, než že jen
podle žádosti ponůžené od Broumovských a Hrobských na
535 ně vložené a ustavičné toho při nich vyhledávání, jaká by se
přimluvná žádost císaři za též Broumovské a Hrobské
odeslati měla, v povážení svém měli, aby císař neráčil v tom
za zlé stavům podobojí ani jin defensorům míti.

Dále že sou proti sněmovnímu snešení, porovnání, a co 540
by k zrušení majestátu jich sloužití mohlo, nic před sebe
nezvali a bráti nemíní, nýbrž že císaře za krále a pána
svého nejmilostivějšího jakožto věrný poddaný poznávají,
držeti a míti chtějí.

Pro nejlepší vědomost toho přčtena také přede všemi 545
táž odpověď a omluva defensorův, kterouž na místě všech
stavů podobojí na poručení císařské místodržícím ve
čtvrtek po neděli Jubilate léta toho odeslali...

Přitom hrabě z Turnu, přední osoba z defensorův, ozná-
mil vůbec přede všemi: Kterak jest jemu těchto dnův po-
550 minulých od císaře psaní s přísným poručením z Vídně
učiněno, aby ihned, nedada sobě ničemuž kromě moci boží
překážeti, ke dvoru jeho se vypravil, což on vykonati a dle
téhož poručení jakožto věrný služebník pána svého zachov-
555 vati se byl by a jest povinen. Avšak s tím se všim že jest pro
přítomný sjezd s tou jízdou prodlel, odeslav mezitím císaři
omluvu svou psanou s tím přitom doložením, jestliže k tomu
stavové podobojí dovolení své dají. A poněvadž s svým
svědomím a duší jest jist, že pojede; pojede-li pak, že neví,
560 kterak se zase vrátí a s stavy se shledá. Začež hraběti ode
všech přítomných stavů šetrně poděkováno a připověděno
s přísahou, na kteréž osvědčení dva prsty každý z nich vy-
zdvihl, řkouce: Jestliže by na něho saženo bylo, že všickni
při něm státi a jeho jakožto po pánu bohu a J. M. C.
565 defensora svého předního do přemožení zastavati chtějí.

Když se ty věci vyřídily, hned zatím defensorové žádali obce za dobré zdání, co se proti těm vyslovaným věcem obzvláště na poručení císařské za odpověď dáti má. Obec vstoupivši do potazu, snesla se na tom, aby defensorové byli požádáni, jakožto těch věcí nejpovědomější, za dobré zdání, aby je v těch věcech nejdříve vynést a obci radou svou ku pomoci přispěti sobě nestěžovali, že obec, bude-li co zapotřebí k jich dobrému mínění | přidati, ráda to od sebe učiniti a na to pomysliti chce. Což defensorové k žádosti její přijali k sobě.

Mezi tím jednáním přišla pověst do obce z hradu pražského, že místodržící s hejtnanem téhož hradu, Divíšem Černínem z Chudenic, mimo obyčej varu zameckou větším počtem osob tovaryšstva s ručnicemi a helepartami při každé braně téhož hradu jsou osadili i jinde po stranách totéž nařídili oumyslem tím, když stavové podle uloženého termínu a hodiny s odpovědí svou na poručení císařské na hrad pražský najíti se dají, aby je toliko samé beze vší čeledi a dvořanův jich do hradu pražského pustili; a když by po vykonání toho na kanceláři české zase z hradu jíti chtěli, tehdy aby na některé přednější osoby z stavu panského a rytířského, zvláště na hrabě z Turnu, pilný pozor měli a jeho, aby nevynikl, pilně šetřili.

Pro kteroužto zprávu obec náramně se zbouřila, a po-
něvadž se s nimi tak neupřimě od místodržících míní a nic
dobrého v tom se neobmyslí, aby se tolikéž proti nim ná-
ležitě opatrovali, na tom se snažela, soudce za nejlepší, aby
vskok tomu od defensorův povoleno bylo, aby jeden každý
z nich mohl služebníka svého po koně dobře vyzystovaného
a zbraně hodné do lozumentu svého poslati, a kde by se i ku
které hodině tím způsobem vyzystování šeti měli, za ozna-
mení žádali, majíce hrdinskou mysl a chuť, tak zbrojně na
hrad pražský všickni veřejně táhnou.

K čemuž sice bylo povoleno a mezitím snešeno, aby na
kancelář jisté osoby ze všech tří stavův vybrané, totiž
hrabě Joachym Ondřej Šlik, Jiří Slavata, Jan Vlk, Jan
Vilím Štampach, Andreas Klatovský z Chrudimě a Jan
Veselský z Slaného s tou dotázkou na místodržící jeli;
stavové pak jako roj věel po koně a zbraně s svými služeb-
níky z koleje veliké jeden přes druhého se hrmuli. A nežli se
vyslání z kanceláře vrátili, již množství koní s osobami

zbrojními k koleji zření majícími na place před koleji
i v ulici té, kteráž vůbec Železná slove, ano v ulici mezi
krámy masnými sobotními se shromáždilo, ano i lidu pěšho,
čeládky dvorské s ručnicemi scházelo se tu dohromady, žá-
dostivě očekávajíce oznamené hodiny, kdy by jedli měli.

Vtom vyslání vrátili se zase z hradu pražského, a přised-
vše mezi defensory a stavy do světnice zimní, učinili jim
relaci s vzkazáním jim od místodržících vínše přátelského
v tato slova:

Že jsou místodržící nikdy na to nemyslí, nemyslí a
myslíti nechtějí, aby jaký začátek k roztržitosti a k rozbroji
dávati měli, nýbrž že v nebytu J. M. C. v zemi toho by
učiniti pro nebezpečnosti stávkův i hrdel svých nesměli,
žádajíce, aby stavové podobojí jich v tom domnění neměli,
nýbrž soukupa, kdo to jim mluvil, vystavili. O hraběti pak
z Turnu že nejvyšší purgkrabě lítostivě promluvil slovy
těmi formálními: „Ano, prý, „pana hrabě z Turnu
abychom jíti dái měli, našeho nejmilnějšího ujece a švagříč-
ka? Uchovějž toho milý pán bůh!“

Nicméně ta jich povrchní omluva nezdála se býti stavům
dostatečná, nýbrž po vykonané relaci snažili se na tom
jednomyslně, aby tak dalece místodržícím nevěřili, ale tak
předce veřejně pro ostých strany odpovědné na hrad pražský
jeli. A jestliže by místodržící již z kanceláře — neb okolo
jedemecitné hodiny bylo — vyvstali, tedy aby jim bylo to
napřed vzkázáno, aby se zase do ní sešli, a co by stavové na
často psané poručení jedno i druhé J. M. C. za odpověď
dátí chtěli, vyslyšeli. Jsouce však od defensorův zase v náh-
losti té ukročení a napraveni, proto, aby jim to k všeteč-
nosti přičteno nebylo, z čehož | by potom něco zlého po-
jít i k dalšímu zaneprázdnění příčinu dái mohli, obvykli
na tom jich zdání dobrém, odloživše sobě všeho toho
dozvěti, aby i odpověď na jmenované poručení místodrží-
cím dodali i některé důležité dotázky na ně učinili s tím
napomenutím, aby se všickni na paláce hradu pražského
v hodinu osmou německou in puncto shledali. Což sou
učinili, každý s přísahou a s pozdvižením dvou prstů sobě
připověděli.

Předtím pak a v tom čase, co ten rozbroj trval, židé i jiní
mnozí kupci a zvláště papeženci z krámův svých se sklízeli
a je zavírali, lidu také obecného všudy po tarmarce, před

650 kolejí, v ulicích a na rynku Staroměstském velicí houlové
stáli, že člověk skrze ně projít nemohl, očekávajíc na
nějakou snad šarvátku aneb poručení, aby jezuvity v jich
655 kolejí, jiné pak mnichy po klášterích, jako i židy v městě
jejich přívětivě navštěvovati mohli, jakož pak vpravdě
hrubě se k tomu schylovali počalo, kdyby byl buh sám
mysle jich neskrocoval.

660 Nazejtří ve středu 23. dne máje, jenž jest počátek a dveře
všechných našich následujících bíd a neštěstí, když vyslaní
z měst shromáždili se na paláce při osmé hodině ráno,
tedy hrabě Joachym Ondřej Šlik, shledav se s vyslany
Slánskými, vzal oba dva za ruku, a odvedv se s nimi v sou-
665 kromí po straně světnice soudné a ohlédaje se sem i tam —
neb v tu dobu na posluchách mnozí z strany podjednou
ledakdes na paláce se nacházeli — takto k nim promluvil:

„Vím,“ prý, „o tom, že poctivý a šlechtný jest stav
městský a že v něm lidé jsou ctní a šlechtní muži i užiteční
665 v obcích; vás také, že z města Slaného jste, znám a o vás, že
dobří a šlechtní muži jste — můžete mi tak mnoho věřití,
poněvadž s vámi začasté a s našimi Boleslavskými rozmou-
vávám — nepochybují. Pročež sem k vám nádeje té, že to,
co vám nyní povím, při sobě zanecháte. Víte o tom dobře,
670 že nás jeduškové o majestát přivrástí chtějí, kterého sme
z milosti boží dosi těžce dosáhli, ale k tomu s pomocí boží
přijít nedopustíme. Dnes uslyšíte a uhlédáte hrozné a ne-
slychané věci, kteréž jste jak živi, ani předkové vaši i naši
675 neviděli a neslyšeli a které se straně podjednou líbiti nebu-
dou. Nebo páni stavové o to se, aby majestát v své podstatě
a celosti zastiati mohli, upřímně zasaditi a k rušení jeho
podlé spravedlnosti se zachovati chtějí.

680 Dáleji nepochybují, že v městech historias et annales
Bohemiae čítate a o tom dobrou vědomost máte, co jest a
jaké svobody stav městský za krále Zikmunda a krále Vác-
lava měl, a zase, co jest za krále Ferdinanda potratil a oč
přišel. My stavové vyšší jakožto poctiví chceme a připoví-
dáme se o to postarati, abyste mohli s pomocí pána boha
všemohoucího k těm svobodám, které ste prvé měli, zase
685 přijíti; nebude-li chůti co dobrovolně býti, tedy se státi
musí.“ K tomu doložil, že Slezáci jsou nahotové a ti, bude-
li toho potřeba, mezi našich chrániti budou. „Stav pak
městský jen ať pána boha za pomoc žádá a v tom se jeho

ochraně poroučí; my měst do našeho nejvyššího přemóžení
a krve vyhliti neopustíme. A to mějte sobě oznámeno ode
690 me pro concione matutina (místo ranního kázání) a za-
chovejte při sobě v tajnosti; však přede v důvěrnosti
některým lidem poctivým z stavu vašeho to oznamte.“

695 Začez dotčený vyslaní hrabětí uctivě poděkovali, zavěsve
řeč svou oním starým příslovím „Lapidí esse dictum“, že to
vše jako kamenu neb stěně němé povědíno v tajnosti zů-
stane.

700 Vtom i vyšší stavové sešli se hlučně na palác a pobývše
malou chvíli na něm, všickni ouhnutkem odešli do zelené
světnice. Za nimiž se veliké množství obecního lidu tisk-
noucí chtělo, ale od osob k tomu zvolených z stavu paní-
705 ského, rytířského i městského jim to zabráněno — šli a tam
opět od vyzvání pána boha a žádání pomoci jeho svatě
práci svou začali.

710 Po modlitbách potom, co se mělo v kanceláři proti císař-
skému poručení oznámiti, z spisu se čtlo, protože by ten,
kdož by to mluvití měl, buď něčto, co by mu poručeno bylo,
nedoložil, aneb víceji, než by bylo poručeno, mluvití mohl.
K tomu že nyní zachovává se obyčej ten, když co potřeb-
ného přednáší se, že se z spisu čte.

Ten pak spis obsahoval v sobě slovo od slova to :

715 „Poněvadž jsme na psaní naše vlastní osobě J. M. C.
učiněné, pány místodržící za přímhu k J. M. C. poníženě
žádajíc, aby na přítrž majestátu a svobod nám daných
duchovním ani světským v provozování náboženství pře-
720 kážky činiti dopouštíno nebylo, a nyní páni stavové podlé
předěšlého snešení tyto dny za příčinou doslechnutí, jaká
by odpověď aneb opatření od J. M. C. a pánův místodrží-
cích dána byla, sjedli se ráčili, žádné odpovědi nedostali,
725 ale místo odpovědi jedno i druhé těžké poručení jmenem
J. M. C. záporově v sobě pánům defensorům obsahující, aby
se k takovému sjezdu pobožnému od nich uloženému najíti
a sjedti nedali, nýbrž do jiného času jeho odložice a úmysl
svůj změníc, nic takového před sebe nebrali; dále, po-
730 něvadž v tom předěšlém poručení nařízení sme všickni
vespolek stavové podobojí, jako bychom se proti J. M. C.
puntovati, cizích poddaných se ujímati a je zastávati chtěli,
kterýmžto způsobem podlé zřízení zemského již hrdla a
pocitivosti sme odsouzeni, protož se páni stavové podobojí

730 pánův místodržících dotazují, poněvaď skrze jejich ruce
735 taková poručení procházela a J. M. C. rady a v tom králov-
ství místodržící jsou, také-li jsou k takovým věcem těžkým
a nebezpečným na záhubu pánův stavův podobojí radili a
jim povolovali, an měli ku pokoji spíšeji nežli k rozbroji
738 podle svých povinností raditi, aby se v tom zjevně pronesli.

740 Přitom také že by se na některé osoby sáhnouti a na
vymstění z pouhé zlosti a srdce vřádného s nimi dříve
zacházeti chtělo, však k tomu bůhdá nepřijde, a na ně sta-
vové toho nedopustíme. Neb my všickni sumou za jednoho
745 stojíme a jeden za všechny; kdo sáhne na jednoho, sáhne na
všecky. Což aby se nestalo, o to se s svými životy a hrdly
podle nejvyšší možnosti zasaditi a do nejposlednějšího pře-
možení přičiniti chceme.“

748 Když se tyto věci dály a místodržící, majíce úmysl
750 praktický a předsevzeť své k místu a konci ochotně přivésti
a nevědouce ještě nic, s čím se po malé chvíli potkají, do
kanceláře se sjížděli; mezitím dole v městě nižší praktikáři
a náhončí jich snažni také v svých nešlechecných obmyslech
755 pracovali neoblevovali. Nebo rychtářové císařští ve všech
třech městech pražských s některými nevětrnými syny vlasti,
osobami konšelskými, den předtím skrze padesátníky a de-
šátníky drahně předních osob z obce, o kterých nadáli se, že
760 je k světnu obmyslu a intentu přivedou, pod ztracením
měšťanství, aby se na rathouzy postavily, obšlali. A když se
765 tak poslušně zachovaly, tedy předkládali jim jakási psaní,
od předních praktikantův jménem císařským k nim prošla a
přísně zapovídací, aby se žádný z obce mezi stavy podo-
bojí nacházeti nedával, nýbrž všickni ouhrnkem hleděli
770 vůli jeho milostivou naplniti, nutíce je mocí, aby takovému
rozkazu císařskému činili zadosť.

775 Ale dotčené osoby z obce, majíce na větším pozoru vůli
boží, majestát císařský, horlivost stavův při zastávání čisté
pravdy evangelické, až i vlastní spasení duší svých nežli ty
780 pohrůžky jalové, ohlásily se zjevně, že toho proti bohu
předně, potom i proti svědomí a náboženství svému učiniti
nemohou, žádajíce přitom uctivě jak rychtářův císařských,
785 tak i konšelův, aby jich k tomu nenutili. Ale táž omluva
jich s prvopočátku nemohla jim postačovati, | nýbrž když
k tomu povoliti nechtěli, rozkázal jim úřad s rychtářem
císařským na Starém Městě pražském do obzvláštního

pokoje vystoupiti a zavřítí je v něm, čímž se bezpochyby nic
dobrého neobmyšlelo.

788 Některí však z nich prozřetelnější a zmužilejší, jako mezi
jinými i Jan Kutnaur, rozumějící, co by se tím mínilo,
790 z téhož pokoje vynikli a zavřítí se nedali a poté upřímo
z rathouzu na hrad pražský mezi stavy pospíšili, aby ozná-
mili jim, co se s nimi dít chtělo a co s ostatními se děje.

795 Jakož pak přisedvše do zelené světnice, činili jim obšír-
nou zprávu o zlem mínění rychtáře císařského staroměst-
ského. Totéž i Novoměstští v tutéž chvíli učinili a s Staro-
městskými v relaci se srovnali, dokládajíce, že až dosavad
obec na rathouze z ponuknutí císařského rychtáře, Chy-
800 sostoma šreple, se zdržuje, žádajíce stavův v tom za ochra-
nu, kteřížto ku povážení a spomožení věci těch do jiné
chvilě poodložili jim.

805 Ale Novoměstští toho dne mezi 16. a 17. hodinou na
celém orloji, vypravivše z prostředku rady veliké Jana
Payra a Jindřicha Kozla z Peclínovce a doktora Matyáše
Borbonia z Borbenaymu z obce mezi stavy do koleje
790 veliké, poručili týmž vyslaným, aby stavům dle snešení
purgkmistra a rady desíti soudcův a starších obecných na
místě vši obce toto oznámení učinili: Že jmenovaní, rada
i obec novoměstská, dle psaní jim od defensorův jménem a
805 na místě všech tří stavův podobojí učiněného, k tomu po-
volují a se snažejí, že k týmž stavům přistupují a podle nich
i spolu s nimi upřímně a věrně státi chtějí, však s tou zname-
nitou výminkou, co se J. M. C. pána a krále nejmilostivější-
ho dotýče, pokudž by tu co proti J. M. býti chtělo, že oni
Novoměstští v tom se ohlašují, že proti J. M. C. nejsou a býti
810 nechtějí, nýbrž při J. M. živi i mrtvi do vynaložení živo-
tův i statkův svých jakožto věrní poddaní zůstávají chtějí...

815 Vtom se všickni stavové podobojí z míst svých vyzdvihli
a z zelené světnice v velkém množství i s přiměšením již
oznámených měšťanův pražských do kanceláře české, kdež
820 jich místodržící již očekávali, a aby se všickni tam směstk-
nati mohli, stoly, stolice i truhly vjedno sněsti dali, přes
palác šli. Kdežto po utišení hluku a hlahu Pavla z Říčan
z poručení všech stavův, učiniv předně k místodržícím
825 omluvu a vinš, svobodně zatím čelí sepsané přičiny a do-
tázky stavův k místodržícím patřící tak slovo od slova, jakž
již nahoře doloženy jsou.

Po přičtení jich na vniknutí a dotázku jeho, znají-li se k tomu, všickni se přiznali usly svými, že jsou tak a nejnak předněti mu poručili, žádajíce, aby na takové otázky ihned odpověď patrná a světlá dána jim byla.

Místodržící v tu dobu v kancelářích přítomní, totiž Adam z Šternberga, nejvyšší purkrabě pražský, Vilém Slavata, nejvyšší soud zemský, Jaroslav Bořita z Martinic, jinak Směčanský, purkrabě karlsštejnský, a Děpolt Matouš z Lobkovic, křižovník, a pátý při nich M. Filip Fabricius, sekretář, doslechše předněšení stavů, jehož se nenadáli, vešli v potaz a dobrou chvíli, pošeptmo se radíce, v něm ztrávili. Potom rozstoupivše a postavše se na místa svá, nejvyšší purkrabě stavům z vinše učiněného poděkoval a jménem místodržících za propuštění spisu těch dotázek žádal s oznámením tím, že se o to s jinými místodržícími nyní nepřítomnými poraditi a stavům, jak nejdřív možné bude, odpověď dáti chtějí.

Proti tomu stavové po učiněném mezi sebou sňesení ohlásili se zas, poněvadž jim to nic na škodu není, že žádosti té místodržících, co se propuštění spisu tkne, užiti mají, jakož jej ihned do rukou nejvyššího purkraběho Pavla z Říčan podal, ale co se odpovědi na dotázky dotýče, že k takovému odkladu nikoli nepovolují ani povoliti nemohou. Pročež aby se vskok o tuž odpověď, an otázka jejich světlá a patrná jest, snesli, aneb jest-li tak, či-li není, oznámili, že za to žádají. V tom aby zvolnější a prostornější promluvení místodržících s sebou míti mohli, poustoupili stavové zpátkem, k oknům silně v hromadu se tlačíce.

Tu opět místodržící sstoupili se do potazu, a dobrou chvíli v něm jsouce, skrze purkraběho oznámili, že stavův od osob svých za to žádají a z povinnosti napomínají, aby jen aspoň na hodinu ven z kanceláře vystoupili, a aby oni o té věci bez překážky svobodněji promluvití mohli, jim té zvolnosti času přáli, že je zase povolati dají chtějí; a zvláště poněvadž nikda toho prvé nebývalo a ten obyčej se v kancelářích nezachovával, aby ihned komu tak rychle měla od nich jaká odpověď na jakou pak koli žádost a dotázku dávána býti.

Proti tomu hrabě z Turnu ozval se sám, buď že dávána bývala odpověď, neb ne, jim, že na tom nic nezáleží, než aby ráčili věřiti a o tom věděti, žeť odtud nepřijdou, dokud

jim světlá a patrná odpověď na dotázky jejich dána nebude. K tomu všickni z obce se ozvali a zkrtkli, že nepřijdou a nepůjdou; co sou sobě řekli a v čem se pánu bohu poručili, že jináč učiní — zdvihvši každý dva prsty — nechťji.

Pročež purkrabě s jinými, po sňí se již po třetí vjedno, žádal, aby pro Adama z Valdštejna, nejvyššího hofmistra Království českého, bylo posláno, že bez přítomnosti jeho na ty dotázky žádné odpovědi dáti nemohou, aniž také to učiniti směji.

Na to oznámil Vilém starší z Lobkovic, že není potřeby pro nejvyššího hofmistra posílati, poněvadž o jeho intentu stavové již vědí, nebo že on Vilém z Lobkovic věčejšího dne u něho byl a jeho jménem všech tří stavův podobojí se dotazoval, také-li jest k tomu poručení na odsouzení počtivosti a hrdel jich radil a k němu povoloval. I že dal mu na to odpověď zřejmou, že nikda k tak škodlivému doložení neradil a nepovoloval. Odtud že souditi jest, že Slavata a z Martinic jsou toho původové a přičína. Cemuž Slavata chtěl stavět se na odpor, jako ne svými usly právě, že o tom neví.

Nacež týž z Lobkovic řekl: „Kterak nemá věděti, an hned, jak nám ten svatý majestát od svaté a slavné paměti císaře Rudolfa II. měl dán a potvrzen býti, jest se Slavata v soudné světnici, stoje proti němu, Vilémovi z Lobkovic, za zjevného nepřítelce vši strany podobojí vyhlásil usly svými, když ta slova promluvil: Že by s majestátem nevím kterak zacházel a že o něj nestojí a se starati nebude; kdo ho chce mít, aby o něj stál. Má pak nyní jin co dobrého přiti, a že k tomu poručení neradil, chťi se z toho vyťahovati?“ K tomu Pavel Kaplíř doložil to, že Slavata poddané své k náboženství římskému proti majestátu vyměření moci nutil, kupce bohaté, když nechťli přestupovati, z města Jindřichova Hradce vypovídal a vyprodávati se jim poučel. Přitom že jeho hejtmán na Telči s některými tyranský z poručení jeho, kteříž v též městě Telči přestupiti nechťli, zacházel, po nich koňmi šlapati poroučel, s nimi se vzezl a všelikterak ukrutně nakládal.

Nacež odpověděl Slavata bážlivě: „Co se tkne těch kupcův, že nikda na ten konec nenuťl z nich žádného k náboženství, než jak kdo od starodávna byl, při tom ho zanechávaje, vyprodání se z města pro víru nepřidžl, nýbrž

aby jim obzvláštní milosti udělal, poněvadž svobodní býtí
893 chtěli. O ukrutensství pak hejtmána telečského že též vědo-
mosti nemá."

Nacež odpovědno mu ode všech, že se jináč nachází a že
toho svědkové jsou, a on se toho, jsa nepřítel straně podo-
boj, sám očistiti nemůže.

900 Jiný z stavu rytířského, z rodu Štampachův, otevřel též
pravdu z Martinic, že jest po daném a stvzeném majestátu
tolikéž poddané své tuchlovské k nábožensství přinutil i jiné
cizí nutiti chtěl a sprostá nejvýceji vzdýcky proti témuž ma-
jestátu byl a zrušiti jej usiloval.

905 Nacež on velmi choulolistivě, aby ho v tom domnění
stavové neměli, odpověděl.

Ale oni všickni s posmiškem a jakotem skříkli, nedadouce
mu více mluvití: „Ale dobřejs, dobřej! Ale nejsi ty ten
a takový, coť máš býtí!“ A jeden druhému: „Bratře, ujcě,
910 švagře, on není takový!“ A potom všickni: „Mlč! mlč!
však o tobě víme, co jsi a co jsi činil.“

Joachym pak Ondřej hrabě Slik horlivě a slzavě jakožto
věrný a horlivý mlouvník nábožensství svého také se ozval
a obořil se ohromně na Slavatu i na z Martinic, připomí-
915 naje jim křivdy ty, kteréž sou jak osobám některým pod-
oboj, tak potom i vši straně evangelistické několikrátě čini-
vali, a kterak s nimi z nabádání těch jízlivých svých
mistrův z sekty jezuitické zacházeli, takže sou o úřady
a spravedlnosti jich bezprávně je strojili, což že jsou doká-
920 zali, když sou toho šlechtného hrdinu českého hrabě
z Turnu o purgkrabství karštetjnské, v něž se sám Sme-
čanský vetřel a jeho oduť vytiskl, nemaje toho činiti
proti zřízení zemskému, připravili. Nebo kdo to jakživ
slychal v Království českém, aby mimo sněm a jisté sněšení
925 všech tří stavův úřadové obnovení a rozdávání býtí měli...

Po něm Vilím Václav z Roupova, pěknou hlasitou řeč
rozumně učinil, připomínaje Slavatovi a Smečanskému, co
sou na sněmích i jinde v radách svých několikrátě proti
straně podobojí před sebe brali a jak neupřímně s ní za-
930 cházeli. Pročež že stavové apologii sepsanou mají a ji bůhdá
v brzkým čase tisknouti a publikovati dají, tak aby všemu
světu známo bylo o křivdách těch, od strany pojednou
straně podobojí činěných, a že podlé té apologie chtějí
a hotovi jsou jak před bohem, tak i přede všim světem jim

odpovídati. A nebude-li na té apologii dosti, že ještě větší
a gruntovnější na světo vydati a všechněm vůbec všecko
všudy nedorozumění v známost uvéstí chtějí.

Po vykonání té řeči z Roupova stavové v hromadu se
k oknu shlukli a sstoupili, a majíce protestaci pohotově,
kterouž sou na sněmě v létu 1609 skrze Václava z Budova,
940 když se v amnistii i v porovnání Slavata a z Martinic
podepsati zpěčovali, učinili, rozkázali ji Pavlovi z Říčan
hlasitě přede všemi, takže ji každý rozumětí mohl, čísti
slovo od slova tak, jakž v apologii větší položena a ode mne
v příbězích téhož roku 1609 od počátku až do konce vepsá-
945 na jest. V nížto stavové podobojí vyhrazovali sobě výsocc
proti týmž osobám toto: „Přišlo-li by kdy k tomu, že by
se někdo aneb někteří proti majestátu jím danému i proti
porovnání postavovati chtěli, tehdy že by se k těm osobám,
kteréž se podpisův v amnistii zbraňovaly a k relacím se
950 přiznávati nechťeli, jakožto k nepřítelům pokoje a svor-
nosti hledti musilo.“

Po přečtení protestací té | učiněna dotázka ještě jedna
s napomenutím na místodržící, znají-li se k radě takového
psaní těžkého na odsouzení jich stavův, či-li neznají, aby
955 oznámili svěle.

K tomu nejvyšší purgkrabě odpověděl i na místě křižov-
níka, že k tomu neradili, nýbrž jim to předpovídali, zač-
nou-li co, že se to všecko na jejich hlavách sstává, a bude-li
jim jaká z toho škoda, to aby ne jemu, než samým sobě
960 přičítali.

Na to hrabě z Turnu řekl: „Stavové vědí o tom dobře,
že on netoliko jejich purgkrabím, ale také otcem jest, a že
by nevinšovali sobě lepšího purgkrabího, dokud živi, mlti,
kdyby se jen nedal spravovati některým radám zlym a ne-
965 poslouchal jich. O tom poněvadž vědí, že jest neradil
k takovému poručení jako i Dépolt z Lobkovic, pročež že
se jim nemá nic zlého státi, aby se jen neobávali, ale ven
z kanceláře sobě vyjítí a vystoupit na místa bezpečnější
970 nestěžili.“

Což se stalo. A tak ujetí byvše za ruce nejvyšší purgkrabě
od Linhartia Kolona z Felzu a Dépolt křižovník od Viléma
staršího z Lobkovic, bratra svého, pokojně z kanceláře
vyvedeni jsou, sami skůro o sobě nevědouce strachem, na
kterém by místě byli. A když vycházeli z kanceláře, tedy
975

Slavata a Smečanský žalostivě volali na ně, aby jich jako otcové synů neopouštěli a tu mezi stavy samotných neza- nechávali. Ale oni děkovali bohu, že samým toho štěstí se dostává, aby s celou kůží odtud se odebrali mohli.

Pod odchodu jich Slavata a Smečanský nejprve od hra- běte z Turnu podlé protestací již publikované jsou za ru- šitele obecného pokoje a dobrého i za odbojníky Křalovství českého vůbec nazváni. Potomně na dotázku téhož hraběte na stavy učiněnou, maj-li je za takové, s přísahou velkou a s pozdvižením dvou prstů s křikem hlučným i od stavův za takové vyhlášení.

A hned zatím slyšán byl hlas mezi stavy, aby s šelmami do arestu neb do Černé věže bylo pospíšeno; jiní pak volali, aby zrádci ven z okna vandrovali.

K tomu vyhlášení již oba dva, Slavata i z Martinic, jako ohromení vedle sebe stáli, jednak bledli, jednak zase se rděli, jeden na druhého vzhledávaje a tažením prstů a podi- vením se těm věcem, navští sobě lítostivě dávajíc a oče- kávajíc, co se pak s nimi naposledy dít bude.

Mezitím Voldřich z Vchynic, zastoupiv s jinými mno- hými dveře v kanceláři a stoje proti nim obrácený, k stavům ta slova o nich mluvil nahlas: „Tito, „prý, „králkové mého bratra Václava o poctivost připravili, králi zosklivili, a že ven z země ujetí musil, k tomu přivedli, na místo jeho se vetřeli a sumou, což mohli, i nám nejhrošího činili.“ A než dobře ta slova domluvil, chtěje něco více mluvit, tož hrabě z Turnu přistoupil rychle k Slavatovi a popadl ho za ruku, jako i Voldřich Vchynský z Martinic (ale vůbec ještě se nevědělo, co se s nimi dít bude, zdali do věže dani či v arest vzati budou) a šli s nimi upřímo do houfu stavův, kdežto jiní, chytivše se jich, také přímo je k oknu táhli, a tu teprva jeden každý soudil, že dolů s oken metáni budou. Ano i oni, když tomu porozuměli, že se s nimi nežertuje, ač prve nic pro vysokomyslnost a vzpoutru svou žáděmu neříkali ani se nekořili, teď však teprva počali prositi, aby hrdlům jich uškrtozeno nebylo, ruce zpínajíc a pro boha prosíce, nohami o zemi se zapírali a za milost žádali.

Smečanský vyhledával toho žalostivě, aby mu bylo zpo- vědníka dopřáno. Načez řečeno mu zkrátka, aby poručil duši pánu bohu. Slavata pak ne za zpovědníka, ale pána boha prosil, aby ráčil s ním býti.

A tak nebyvše připuštění k žádné milosti, jeden po dru- hým (nejprve však Smečanský, | protože Vchynský, jsa čerstvější a máje pomoc větší nežli hrabě z Turnu, jenž Slavaty se prve uchopil, dostal se s ním dříve k oknu tomu, při němž sekretáři obyčejně věci své řídívali) s velikým jich křikem „Ach, ach ouvé!“ a rukama se ránu oken držetím, kteréž však, byvše přes ně práni, naposledy puštění musili, z téhož okna k východu slunce patřícího, v pláštích s rapíry i s jinými ozdobami svými, jak byli v kanceláři zastiženi, do příkopů dolů pod palácem, od druhých příkopů hlub- ších zdi oddělených, jsou po hlavách smetáni a vyhozeni, jakožto toho místa a ouřadu, jehož sobě vážit neuměli, nýbrž na veliké zlehčení slavného důstojenství císařského a královského a na zkázu vlasti své ho užívali, nechodni, a to starobylým (dí stavové v apologii své větší) příkladem v Křalovství českém a v městech pražských, jakýž i nad onou Jezabel, trapičkou lidu izraelského, vykonán a u Ří- manů i jiných slavných národův, kteříž takové obecného dobrého rušitele z skal a jiných vysokých míst metali, užíván byl.

Za nimi pak i Filipa sekretáře, kterýž chtěl se pod ochra- nu hraběte Šlika přivinouti a mezi stavy po stranách jako čamrha, ja postavy prostřední, se točil a dle své všetečnosti a ústípků navyklých jich v tom, aby pamatujíc, kde by byli a s kým činit měli, počínali sobě mírněji a opatrněji, dosti nečasné a nerozšafně napomínal.

Tou příčinou někteří z nich, pohnuvše se i proti němu hněvem, popadli ho mezi sebe, tulichy ho zku- chati chtějíc, však na napomenutí téhož hraběte, aby místa toho neobvražďovali, nýbrž za pány služebníka poslali, jako nějakého snopka týmnž oknem také vyho- dili.

Což vše zběhlo se téhož 23. dne máje mezi patnáctou a šestnáctou hodinou na celém orloji.

Když pak již leželi všickni dole a byli spatřeni na živě, tedy hejdluk nějaký učinil z rozkazu Ernřfida Berbisdorfia k nim z okna palácového ránu jednu neb druhou z ručnice, ale i ten se jich chybíl. A tak bylo se čemu podiviti, že jsouce z takové výšky, již někteří na 27 loket pokládají, po hlavě dolů smetáni, žádný z nich na místě nezůstal, ale všickni se odtud dostali, z Martinic a Filip sami přec odšedvě,

Slavata pak pro těžký ouraz, jehož v lúnu dostal, byv od jiných z příkopu odněšen....

1060 Po vyházení těch osob obec z stavu panského, rytířského i městského v velikém počtu a množství shromážděná s násilným tlačením, hlukem a chytáním se zbrani z kanceláře i z paláce se hrmula; a když vtom někdo mezi nimi udělal pokřik, že kancelář i zámek zamýkati chtějí, ač toho nic nebylo, tedy vzešel z toho na paláce takový šust a běh lidu, že sem i tam jedni k jedněm a druzí k druhým dveřím palácovým běhající a co se děje mnozí nevědouce, tak hustý prach na paláce vyzdvihl, že proň lidé sotva spatřiti se mohli.

Vně pak na place a vsudy okolo kláštera sv. Jiří i kúru 1070 sv. Víta takový hřmot od jízdy prudké a klapání podkov slyšán byl, že se bylo čemu podiviti.

Vtom opět někdo zkritkl, že nepřítel nějaký před rukama 1075 valí, a všechny brány hradu pražského zaskočíše a opanovavše, aby na sebe měli dobrý pozor všickni, jedni druhé vespolek napomínali. A když nic toho odporného se nenacházelo, naposledy stavové vyšší jeji došli v velikém turbátu, osoby pak z stavu městského podlé nich pro bezpečnost 1080 lepší šly pěšky; a prvé nežli sešli dolů do města, již o tom rozprávělo se po všech ulicích i rynecích, co se předtím v kanceláři zběhlo.

Potom panstva a rytířstva sjelo se v tu dobu na Staroměstském rynku dobie do 400 koní, mezi nimižto hrabě z Turnu, nalezv se životně, i tu na rynku i jinde po ulicích 1085 ve všech třech městech pražských a přední místa pokojně projižděje (nebo z obzvláštního opatrování božského toho dne z žádne ručnice téměř žádný nevystřelil) lid obecný (jehož se vsudyž a zvláště na Staroměstském rynku veliké množství naběhlo, hotovi jsouce k nejmenšímu návesť klášterů, židy a jiné lidi podezřelé šturmovati a vybíjeti) přívě- 1090 tivou řečí napomínal, ta slova k nim mluvě: „Páni přátelé, nic my, nic proti straně pojednou nemáme, než ty, kteříž nám majestát chtěti zkaziti, potrestati sme daří, aby žádné- 1095 mu překážky v náboženství více nečinili. Pročež raději, kteří jste řemeslníci, k svým řemeslům, a kteří nádeníci, k své práci zase se najíti dejte. My co sme koli začali, z toho, dá pán bůh, také časem svým budeme tu, kdež náleží, odpovídati.“

Po vykonání pak toho po všech městech pražských napomenutí navrátili se zase stavové na zámek a jeť Divišovi Černínovi, hejtmanu téhož hradu pražského, pod jeho 1100 dřevní povinností, i vartýřům předešlým, zavazavše je králi i sobě toliko přísahou novou, k opatrování pokojnému poručili, nejvyššího pak purkrabího s křižovníkem do domů jejich přátelsky a šetrně doprovodili a sami mezi sebou zavěili 1105 na tom, aby žádný z stavů pod ztracením pověstosti z Prahy nevyjížděl, ale na druhý den, jenž byl čtvrtek, den památky Krista pána radostného na nebesa vstoupení, 24. dne máje, v osm hodin německých na palác hradu pražského se jeden každý najiti dal.

To když se stalo, defensores spolu s stavy podobojí šli 1110 do soudné světnice s velikým houfem lidu. A tu nejdříve konaly se modlitby zkroutěné ku pánu bohu za dobré předsavzeť a pomoc jeho nejsvětější ve všelikém jich jednání.

Po vykonání jich nejprvé Pražané všech tří měst učinili 1115 před stavy ohlášení své, pro které příčiny nemohli pomínutých dnův mezi stavy se postaviti...

Po tom Pražanův k stavům zase připojení čtlo se vůbec 1120 v soudnici plnomocenství, léta 1609 na sněmě obecném direktorům tehdaž od stavův zřízeným dané, a proti tomu připověděl direktorův stavům učiněná s tím napomenutím, aby se každý, bedlivě jí poslouchaje, k ní poznovu uslyšnými přiznal. I stalo se tak, že všickni, zdvihvše dva prsty, 1125 připověděli sobě vespolek, že jeden za všechny a všickni za jednoho v zastávání náboženství svého křesťanského státi a do přemóžení setrvati chtějí. A pro lepší všeho toho jistotu a důvěrnost jeden každý a obzvláště stavové vyšší jména svá poznamenaná, jako i vyslaní z měst, defensorům 1130 od sebe odvozovali.

Po vykonání podpisů, což na dobré tři hodiny trvalo, 1135 nařídili stavové mezi sebou 30 direktorů a rad zemských, ano i jistou defensi pro obhájení země i náboženství svého, jakž se málo níže doloží...

A poněvadž stavové byli tím jisti, že úhlavní jich sokové 1140 a nepřátelé nebudou spáti, až by císaře i celého domu rakouského s jinými nejpřednějšími náboženství římského zástupci proti nim zjitřili a k přísnému ztrestání toho 1145 jich předsavzeť ponukli, a tou příčinou že války otevřené

1140 ujíti moci nebudou, z té tedy příčiny předně sepsali sobě
zvláštní omluvu a apologii nevinny své, i proč sou hotovost
vojenskou sobě naříditi musili, s kterouž by minili jak před
císařem jakožto králem českým a pánem svým nejmilosti-
1150 vějším, tak ovšem i přede všemi jinými potentáty křesťan-
skými, též před jedním každým rozšafným a upřímně ty
1145 všechny přiběhy vážícím člověkem slušně a spravedlivě v při
své právi ostatiti.

Zatím po vykonání modliteb obyčejných duchem skrouše-
ným v pátek po Nanebevstoupení Krista pána, 25. dne máje,
snegli se při společeném na hradě pražském u velikém počtu
shromáždění jak od osob svých, tak i na místě svých milých
přatel nepřítomných o níže psanou defensi a hotovost; i té-
hož dne v plném sjezdu vyhlásiti ji dali v smyslu tomtó:

Předně, aby jeden každý ze všech tří stavů i také oby-
1165 vatelův Království českého vedlé šacuňku na sněmě léta
1596 stalého, co se mu vypraviti přijde, ještě jednou tolik
a tak dvojnásobné koně jízdné oupravně vyřizoval a vy-
pravil, totiž kde prvé byl vypraven jeden kůň, tu nyní dva,
a kde dva, tu čtyři a tak dále. Podlé toho, aby s lidmi
1160 poddanými, desátým též pátým člověkem, a byla-li by
větší potřeba, se vši mocí svou veřejně nahotově byli, kdy-
koli jim o tom od osob k tomu volených vědětí dáno bude.
A to vše k žádnému jinému cíli, jediné předně pro Jeho
Milost Císařskou, Království českého, vlasti jich milé, vši
1165 strany podobojí i podjednou, jako i řádu, práva a nábo-
ženství před všelijakým nebezpečenstvím obhajování, za-
stávání a ochraňování, jakž na věrné a upřímné milovníky
krále a vlasti příšluší, pod pokutami, zřízení zemským
o obhajování země, řádu a práva vyměřenými.

1170 Nad kterýmžto lidem válečným volili sobě za nejvyššího
generál lajtenanta Henrycha Matesa hrabě z Turnu, na
Veiši a Vintířově, Jeho Milosti Císařské radu a nejvyššího
sudho dvorského Království českého, za nejvyššího polního
generál maršálka Leonharta Kolona z Felzu, na Anjelské
1175 hoře a Bechově, Jeho Milosti Císařské radu, za nejvyššího
generál vachtmistra Jana mladšího z Bubna, na Botovnici
a Závřší, za nejvyššího generál kvartýrmistra Pavla Voster-
ského Kapliře z Sulevic a na Voiticích. A ti všickni nejvyšší
aby s direktory, zpravci a radami zemskými v radách
1180 bývati a s nimi potřebné věci zavíratí moc měli.

A poněvadž tu o dobré Jeho Milosti Císařské jakožto
krále českého, o dobré celého království, a což jim stavům
nejmilějšího jest, o duši jich spasení, o poctivosti, o hrdla,
o statky, manželky, dítky až i o tu počestnost, kterouž jest
národ český před mnohými jinými národy měl, běží, a bez
1185 kontribucí penězítých, an peněz žádných obecných před
rukama není, v tak velikých příčinách nic předešvalo,
nado pak konáno býti nemůže. K tomu že již předešle
od císaře bylo to sněm obecnými osvobozeno, jak by v čas
nastalé potřeby jistá defensi v zemi nařízena a jedna země
1190 druhé ku pomoci přispěti mohla, obzvláštně pak sněmem
léta 1615, na němž jistý počet lidu pěšího i jízdného nařízen
a zpravci svým na zbirky zemské opatřen byl. Z těch příčin
aby stavové v tak velikých a nevyhnutelných potřebách,
nad něž v světě větší býti nemohou, všechny ty daně a zbirky,
1195 sněmem léta 1615 do pěti let svolené a ještě od nich neod-
vedené, nejvyšším berníkům ze všech tří stavů podobojí
k tomu voleným, ničímž se nezastírajíce, s příznavacími
listy, jakž na počtivé lidi a milovníky obecného dobrého
náleží, na hrad pražský odvozovati povinni byli.

1200 Že pak stavům nebylo by možné, vždycky pospolu býti
a zůstávat, jak za příčinou | outrat a obmeškání živností
svých, tak i pro větší všech krajův a hranic Království
českého bezpečnost, k takovému pak velikým a znamenitým
věcem, při kterýchž se všelijaké případnosti nacházejí a ty
1205 brzkého uvážení a opatření potřebují a žádných odkladů
netrpí, lidí pána boha se bojících, věrných, upřímných,
stálých a rozumných, kteříž by to vše, což by tak k dobrému
jak králi a pánu svému, tak i všem obyvatelům Království
českého sloužilo, řídití a zpravovati mohli, jest potřebí,
1210 a bez dobré rady žádná věc řízena a vykonána býti nemůže.
Z těch příčin nařídili a volili jsou k té vši uvážené defensi
za direktory, zpravce a rady zemské:

Z stavu panského:

Bohuchvala Berku z Dubé a z Lipého, na Loukavci, 1215
Kuřivodech, Bělí a Chyšech, J. M. C. radu, Vilma staršího
z Lobkovic, na Tejně Horšovském, Čecovicích, Milíkově,
J. M. C. radu, Pavla z Říčan a na Dubu, J. M. C. radu,
1220 Petra z Švamberka, na Třeboni, Vorlíku, Ronsperce,
Zvkové a Kestřanech, J. M. C. radu, Václava Vilma
z Roupova, na Trnovanech a Zitenicích, J. M. C. radu

a komorníka, Joachyma Ondřeje Šlika z Holejče, hrabě z Pasounu a z Lokte, na Svijanech a Rovni, J. M. C. radu, Václava z Budova, na Hradišti nad Jizerou, Zásadce a Kocňovicích, J. M. C. radu, Jana Albína Šlika z Holejče, hrabě z Pasounu a z Lokte, na Falknově a Doupově, Viléma ze Vchynic a z Tetova, J. M. C. komorníka a nejvyššího jejmistra Království českého (na jeho místo potom dosazen bratr jeho Racek ze Vchynic aid., když snad sobě té cti nevážil), Albrechta Jana Smiřického z Smiřic, na Kostelci nad Černými lesy, Dubu a Náchodě.

Z stavu rytířského:

Kašpara Kapliře z Sulevic, na Neustupově a Miličíně, J. M. C. radu a purkrabí kraje Hradeckého, Prokopa Dvořeckého z Olbramovic, na Vršovicích, J. M. C. radu, Voldřicha Gerštorfa z Gerštorfu a z Malšvic, na Velkém Vosově a Skřipli, J. M. C. radu, Fridricha z Bílé, na Jehlovicích a Dubkovicích, J. M. C. radu, Kristofa Fictuma z Fictum, na Novém Šumburce a Klášterci, J. M. C. radu, Jindřicha Otu z Losu a na Komárově, J. M. C. radu, Albrechta Pfeferkorna z Ottopachu, na Jinonicích a Bukovicích, J. M. C. radu, Humprechta staršího Čermína z Chudenic, místokomorníka Království českého, Šťastného Václava Pětipeského z Chyš a z Egbergku, na Bišicích a Voňství, Petra Milnera z Milnauzu, na Zvoleňovsi, J. M. C. radu nad apelacemi na hradě pražském.

Z stavu městského:

Z Pražan Starého Města: Martina Fruveina z Podolí, J. M. C. služebníka, Jana Theodora Sixta z Ottersdorfu, Daniele Škrētu Šotnovského z Závořic, J. M. C. sekretáře při komoře české, Jana Ořínovského z Fiřtenfeldu.

Z Nového Města pražského: Mistra Valentinu Kochana z Prachové, Tobiáše Štefka z Koloděj, Václava Piseckého z Branychfeldu.

Z Menšího Města pražského: Kryštofa Khobera z Kloberspergu.

Od Hory Kutný: Jana Šulysa z Felsdorfu.

Z Zlatce: Maximiliána Hošťálka z Javořice, a za sekretáře svého Benjamína Fruveina z Podolí, aby tolikrát v radě sedal a s týmiž direktory při uvažování býval.

N. B. Kochan a Hošťálek byli pojeti do počtu direktorův, aby stala se jim náhrada tou poutostí za předešlou potupu,

s kterouž potkali se při volení Ferdinanda krále, když pro přimluvy své, mnohým nelibé, povinnosti svých byli zbaveni....

Téhož dne také direktori uvažovali a korigovali bedlivě v soudnici apologii menší, a když byli se všim nahotové, tedy povolali obce do světnice a dali tuž apologii jim přečísti slovo od slova, jakž potom i vůbec vytištěna jest....

Stavové tedy spolu s direktory, shotovivše sobě na konec apologii svou, hned také na druhý den, v sobotu po Vstoupení páně, 26. dne máje, měvše sobě předneseny od direktorův koncept psaní císaři svědčícího, schválili jej a odeslali to obě, totiž psaní i apologii, do Vídně s pokornou omluvou předsevzetí svého....

Podobná psaní a osvědčení odeslána jsou od stavův spolu s apologií tištěnou dnův následujících do Slezska, do Lužic, do říše, do Uher a žádáno v nich za pomoc podle konjunktí společné, a na stavích uherských, aby z prostředku svého vypravili mezi stavy do Prahy osoby dvě s plnou mocí, s tímž by se o mnohé důležité potřeby | přátelský namluviti a narovnatí mohli....

A naposledy po vyřízení všech těch věcí poděkováno od direktorův stavům šetrně, že jsou se tak ochotně na vzájemní defensoriův tehdaž a již nyní direktorův zřízených k tomu sjezdu najíti dali; a s tím že se na ten čas zase domů rozpouštějí, s tou ještě přitom znamenitou výminkou, jestliže kteří z týchž stavův měli by tu příležitost pro sebe, aby ještě bezelstně v městech pražských při nich pozůstatí mohli, aby ve jménu páně tak přátelsky učinili a těch vysoce důležitých věcí obecných, kteréž se den ode dne více a více jim naskytají, uvažovati napomáhali. Pražanům pak a vyslaným z měst oznámeno, aby se na ráno zase v devět hodin v též místo do direkti najíti dali. Apologie pak o nařizenou defensií rozeslána do všech měst po krajích, aby ji úřadové celým obcem v známost uvéstí a zjevně přečísti dali....

Po rozpuštění stavův podobojí z měst pražských, kdykoli direktorové sedali na radě, jakož pak dalo se to od nich dne každého, tedy dali se vždycky vartovat pro svou bezpečnost na paláce před soudnicí mušketyrům čtyřděliti. Ti tedy uradivše se o to vespolek zdravě 1. dne měsíce června dali shotoviti nížepsaný dekret jezovitům pražským

1305 a podle nich i na jiné všechny jich spolutovaryše, na ten čas zdržující se v Království českém....

1310 Kterýžto dekret hned nazejtí, 2. dne června, ráno okolo desáté hodiny na půl orloji jest jim do koleje jejich seslán a přinesen od devíti osob, ze všech tří stavů k tomu schválně obraných, s takovým přitom jim oznámením, že sice přes nastávající svatodušní svátky budou moci v městech pražských se pozdržeti, po projití pak slavnosti té aby hleděli úsudku direktorův zadosti učiniti, ač nechtějí-li se s něčem nepřihodným poťkati.

1315 A tu také hned osazena táž kolej jejich vnitř i zevnitř vartou silnou, aby z ní něčehož ustraňovati a odvážeti nemohli.

1320 I zakázali se tak poslušně zachovati. A nato v neděli, den památky Sesláni ducha sv. na apoštoly, učinili v kostele svém rozžehnutí veřejné s posluchači svými s nemalým zámutkem a toužením. Podím pak hleděli milosti při direktorůch skrze nejvyššího purgkrabího a hořmistra Království českého, aby na ně kvapeno nebylo pro hlubý, 1325 kterýmž jak oni jiným lidem, tak zase jiní mnozí z stavův a z obyvatelův Království českého | jim povinni jsou, až by ty věci sobě náležely k místu a konci přivést mohli. Ale není jim nic objednáno, nebo i to foch pouhý byl, poněvadž pod zámyslem hojmnství toho chtěli se dočekati přímlyvy k stavům od císaře i od papeže.

1330 A tak když termín jejich vycházel, vol neb nevol vandrováli všickni z Prahy i ojínnud, kdež obydlé svá měli v Království českém, k Vídní. Co bylo přednějších osob, ty také nejdříve vyjely z Prahy se čtyřma vozy naládovanými, a to 8. dne června po třetí hodině na noc. Potom 1335 ostatní a mladší šli s černým křížem co s nějakou procesí skrze Staré a Nové Město pražské a následovali touž cestou otce svého tím vším způsobem, jakž na onen čas v létu páně 1555 měsíce července za císaře Ferdinanda se do Prahy dostali.

1340 Mezi jinými věcmi jich mohovitými zanecháno od nich v též koleji pět velikých trubel zpečetěných, o nichž jezuiti starší dávali zprávu, že by měly býtí legátu španělskému náležité a od něho u nich zanechané, pročez byly také bez odporu vydány jistým osobám a odněšeny od trakařův neb nosičův na Malou Stranu....

Mezitím tedy, dříve nežli jezuitům vyšel termín vystěhování se jich, direktorové oběsali před sebe na hrad 632
pražský všechna města královská zvláštním psaním....

633
Což když se stalo a vyslaní z měst postavili se v direkcii 7. dne června, direktorů, poděkovavše jim z takové volnosti a proti tomu zase svou ochranou všechněm městům se 1350 zakázavše, ukázali jim na nejvyšší berníky, že od nich na ráno příčné povolání svého šířeji vyrozumějí. Kterýžto pustivše je při úřadě bernickém před sebe, vložili na ně žádost jménem direktorův i všech stavův vyšších skrze Vilema staršího z Lobkovic, na Tějně Horšovském, jakožto 1355 předního berníka takovou:

1360 Aby města, poodložíc na stranu výmluvy nemožností svých, nejvyšší berníky půjčkou peněžitou k této direkcii fedrovala, pohledajíc takové sumy jedno každé buď v obecné pokladnici, aneb mezi sousedy svými. Že jim to od 1365 nejvyšších berníkův jménem a na místě všech tří stavův podobojí náležitě pojištěno, úrokové časné vypravování a budoucné i jistinná suma zase oplácena býtí má, s tím přitom doložením, poněvadž periculum in mora est, a táž 1370 věc rychlého opatření potřebuje, zvláště v tom, že konečně budou mti nemalý anšus pro ty šelmy jezuitvy (jakž je tak z Lobkovic tituloval), jež pro samý budoucí pokoj z země vypověditi musili, sic jináč kdyby se toho nestalo, že by v ustavičné turbaci Království české zůstávati musilo.

1370 Tedy aby vyslaní z měst sami do sebe vstoupili a ku paměti příklad císaře Konstantina posledního sobě přivedli, kterýž konstantinopolské měšťany i jiné poddané k císařství svému náležející za pomoc proti Machometovi, císaři tureckému, žádal, že ti, spoléhajíc na svou moc a sílu, 1375 nechtějí, aby se lid zbíral, až potom, když obležení v městě a po všem císařství sužování i mordování býtí měli, teprva před císaře zlato, stříbro i peníze nosili, a aby lid najímal, žádali, ale že již bylo pozdě. Protož že jest potřeba starati se 1380 časné o to, aby se i mezi námi v Čechách podobně nestalo, nybřž pokudž může se táž věc časné opatřití, aby se opatřila.

1385 Vyslaní, vyžádavše sobě vystoupení a poradivše se o to vespolek, dali nejvyšším berníkům skrze N. Dentulína, přimasa města Hradce Králové, zase za odpověď to: Že to napomenutí a žádost jich rádi k sobě přijímají

a nápomocni býti chtějí, aby obecně dobré mohlo se fedrovati začas. Ale poněvadž jim taková vysoce důležitá věc není poručena k řízení od starších jejich, a oni sami na místě celých obcí k tomu podání nijak o své újmě podvolavati se nemohou, z té příčiny že žádají, aby nejvyšší berníci pro lepší toho jistotu a důvěření, vědouce o tom dobře, že obec divně zvrže jest, jednomu každému úřadu ných jistě psaní, sekryty jich upечатné a každému úřadu i obci zejména svědčící, odezdali, že oni je tu, kdež náleží, při navracení svém se domů přednésti nepominou...

Mezitím hrabě z Turnu, vytrháv s lidem z Prahy k hranicem rakouským, nepominul napomenouti přátelsky úřadu i obce města Budějovic Českých a Krumlova, dostav jistě zprávy, že by v městě jich lid náky se verboval, aby se toho nedopouštěli, nýbrž poněvadž jiná města k stavům podobojí se připojila, aby i oni totéž učinili.

Kterážto dle jeho zprávy do direkce těch dnův odeslané dali mu zase na to odpověď takovou, že oni sice proti konjunkci nejsou, ani proti stavům, ale aby verbování lidu pro obhájení Jeho Milosti Císařské osoby, jakž patentové svědčí, dovoliti neměli, toho že učiniti nemohou, protože přední respekt neb ohled k osobě Jeho Milosti Císařské mají a tím jemu jako pánu svému povinni jsou.

Všeho pak toho lidu na obě nebylo více přes čtyry sta, ale ten ještě v tu chvíli ani žádného příslušku neměl, ani zmusťován a zbraněmi opatřen nebyl. Přitom také tyž hrabě žádal od direktorův, za jejichžto presidenta Václav Vilém z Roupova jest 22. dne června nařízen a vyhlášen, aby mu tam víceji lidu jízdného i pěšího bylo dodáno, neb rozuměl, že i císařští v Rakousích nezahálají, ale kde mohou, lid sobě strhují.

Šla také veliká stížnost ku direktorům od komisařův nad koleji jezuviťskou zřízených, kterak vojáci, kteříž vartují v ní, příliš zlešatovali by s svršky a nábytky tam pozůstávajícími. Nebo že pokoje loupají, zámký ode dveří odtrhují, z apatičky mnohé věci vynášejí, z bibliotéky pak knihy ven vyhazují a sumou ji tak, jako by na Fidrholci byla, zebírali. A když domlouvali se o to na hejtmana, on že ukazoval na toho, kterýž před ním tuž stráž sobě poručenu měl a již nyní k Budějovicům odchátl.

I ačkoli direktorové znali to dobře, že by taková opatro-

nici zlí zasloužili dobře odměny jiné, však že pod regiment uvedení byli, tou příčinou odložilo se jim toho do jiného času...

Proti tomu direktorové, uznávše toho veliké a znamenité důležitosti příčiny býti, pro kteréž byli by žádostivi s stavy podobojí osobně se shledati, některé vnové případy a všeho Království českého se dotýkající věci jim v známost uvéstí a přitom s nimi o to se namluvíti, jak by v nyníjších nebezpečných časích vlast jejich milá před všelijakými nepřítelstvi opatřena býti mohla. I rozeslali všudýž do krajův listy otevřené 14. dne června, tak dobře stavův pojednou, kteříž vedlé nich a spolu s nimi stáli, i svobod Království českého obhajovati nápomocni býti chtějí, jako podobojí nimi za to přátelsky a služebně žádajíce, z povinnosti pak od stavův na ně vzložené, pod povinností, kterouž též stavové zase jim zavázání jsou, napominajíce, aby nedaudouce sobě ničímž kromě moci boží překážeti, v druhou neděli po sv. Trojici na noc do Prahy přijeli, nazejtří v pondělí mezi ně na hrad pražský se najíti dali, tu všemu tomu vyrozuměli a s nimi o ně na jisté věci se snesli a pro časné přetržení zlym a škodlivým lidem praktik jich rozmanitých a okladných lid svůj jízdný i desátého člověka dle nařízené defensi nahotově měli, a co by dále s týmž lidem činito býti mělo, o to se s týmž direktory přátelsky namluvíti a snesli. Nepochybujíce o týchž stavův jakožto synech vlasti, poněvadž se tu cí a slávy boží, dobrého Jeho Milosti Císařské, poctivosti, hrde, manželce, dítek i statkův, též svobod, rádu a práva dotýče, že to vše k srdci svému přípustic, tak a nejnak se zachovají...

Ale navráť se ku pořádku historie o sjezdu stavův, znáti sluší, jak direktorové přišli od desk zemských do soudnice mezi stavy, tu po utišení hluku lidského skrze presidenta direkce, Václava Viléma z Roupova, stalo se oustní a velice šetrné poděkování stavům přítomným za to hojně v vzátném počtu na vzkázání a žádost direktorův jich se shromáždění. A poněvadž se tu příčin od počátku světa neslychaných dotýče, že jest potřeba, netoliko defensi nařídit a ji skutečně vyplniti, ale také v tom chvalitebném a právě křesťanském předsevzetí pána boha všemohoucího za pomoc jeho svatou žádati a od vzývání jména jeho svatého pokornou a zkroušenou modlitbou začíti. Protož, poklek-